

Ahval, 15 Temmuz 2019

Sol Siriza seçimleri kaybetti ve sağ Yeni Demokrasi iktidara geldi. Genel değerlendirme öyle. Yunanistan solunu anlamak, bir bakıma solun dünya çapında ve genel olarak bugünkü durumunu anlamamıza bir katkısı da olabilir.

Yunanistan'da solun çok eski bir geçmişi var. Örneğin Yunan Komünist Partisi'nin (KKE) tarihi 1918'e uzanır. Şu an yüzde 5.5 ile parlamentoda dördüncü parti. Tabii barajı aşmış olan başka sol partiler de var parlamentoda: Siriza yüzde 31.5, Kinal (eski sosyalist Pasok) yüzde 8, Mera25 (Siriza'nın eski ekonomi bakanı Varufakis'in yeni partisi) yüzde 3.5. Bunları toplayınca yüzde 48.7 ediyor. Sağ partilerin toplamı ise Yeni Demokrasi yüzde 40, Yunan Çözümü yüzde 3.7 ve toplamı yüzde 43.7.

Seçime katılan ancak yüzde 3'lük barajı aşamayan ve parlamentoya giremeyen sol partiler de

var: ML-KKE, KKE-ML (ML, yani Marksist Leninist, ama farklı iki parti), ANT.AR.Sİ.A (Devrimci İşbirliği İçin Antikapitalist Sol), Özgürlük Seyri (Plefsi Elefterias), Halk Birliği (Laiki Enotita), (bu son iki partiyi Siriza'dan kopanlar kurdu), EEK (Troçkistler), OKDE (Yunanistan Enternasyonalist Komünist Örgüt) gibi. Barajı aşamayan partilerin toplam oyu yüzde 8 ve oyların büyük oranı bu sol partilere ve aşırı sağcı Altın Şafak'a gitmiş. Yani sol Yunanistan'da çoğunlukta, rahatlıkla yüzde 50'yi aşıyor.

Siyasi partilere böyle sol-sağ diye iki genelleme ile ele alınca aslında pek bir şey anlaşılmıyor. Tutum ve söylemlerine yakından bakınca bu sınıflandırma yetersiz görülüyor. Örneğin meclisteki iki sağ partinin bir tanesi –Yeni Demokrasi – yıllarca siyaset dünyasında bulunmuş, Yunanistan'ı AB'ye taşımış olan Karamanlis gibi bir lideri olmuş, dünyaca saygın liberal/muhafazakâr bir parti.

İkinci küçük sağ parti ise Velopulos'un geçenlerde kurmuş olduğu bir örgüt. Ama bu adam yarı meczup biri. Örneğin elinde İsa'nın yazmış olduğu mektupların bulunduğunu bile iddia edebildi! Kaldı ki bu adam “kötü Batılıların dayatmalarına” karşı çıkarken pek çok sol partinin görüşüne yaklaşmış da oluyor. Bu partiye “popülist” (hatta şarlatan) demek herhalde daha uygun. Bu tip başka bir “sağ” parti, yani Bağımsız Yunanlılar (Başkanı Kamenos idi), sağ/sol ayırımını aşarak, Siriza ile koalisyon kurup dört yıl ülkenin yönetiminde söz sahibi olmuştu. Yani bir yanda sağ ile sol koalisyon kurarken, Yeni Demokrasi ile bu son seçimlerde barajı aşamayan aşırı sağ Altın Şafak arasında bir zıtlık yaşanıyor.

Meclis'teki dört sol parti ile meclis dışındaki daha küçük sol partiler arasındaki ortak yanların ne olduğu pek belli değil. KKE bütün sol partileri sahte solcu sayıyor. Mera25 ve Siriza'dan kopan öteki küçük partiler “öteki sollara” bakışları da öyle. Örneğin Siriza'yı AB kapitalistlerinin maşası sayıyorlar. Siriza ve Kinal birbirini yok etmeye çalışıyor. ML'li ve Troçkist gruplar da kendi dışlarında gerçek bir “sol” görmemekte.

Ayrıca bu partiler siyasi çizgilerinde istikrarlı da değil. Marksist bir söylemle başlayan Siriza, hükümet kurabilmek için aşırı sağcı Bağımsız Yunanlılar Partisi ile koalisyon kurabildi. Sonra işbirlikçi diye eleştirdiği Pasok'un eski kadrolarını Siriza'nın yönetimine dâhil etti. Şimdi sosyal demokrat arayışlar içine girmiş durumda. Pasok'un eski tanınmış isimleri şu an “sol” Siriza ve “sağ” Yeni Demokrasi partilerine geçmiş durumdadır. Mitsotakis'in hükümetinde beş tane eski Pasok bakan ve parlamenter bulunmakta. Yani sağ ile sol bir güzel birbiriyle iç içe gelebilmekte.

Belki daha önemlisi bu “sol” partilerin pratikte program olarak ileriye sürdükleri ve özellikle

iktidara geldiklerinde yaptıklarıdır. Yunan solunu kabaca iki gruba ayırmak olanaklı: AB içinde kalmak isteyenler ve AB'den ayrılmak isteyenler. Daha radikal ve azınlıkta olanlar ayrılmadan yana – bazen bunu açıkça söylemeseler de. Çoğunluk AB içinde kalmak ve “mücadeleyi bu oluşumun içinde sürdürmekten” yana. Ama pratikte bu imkânsız gibi, çünkü dünyanın en kapitalist, en liberal, en serbest pazar ekonomisi yanlısı güç olan AB içinde böyle bir dönüşüm ütöpik bir beklenti. Gerçekten de Siriza AB'nin bütün dayatmalarına karşı gelmeden uymuştur. Gereken yapısal (liberal) değişimleri başarı ile uygulamıştır. Bu yüzden de AB'nin takdirini kazanmıştır. Bu aynı solun Marksist söylemi terk etmediğini de hatırlatmak gerekir – çalışanlardan yana, sömürüye ve liberallere karşı olmak gibi.

AB'den çıkmayı savunan sol grupların programı ise oldukça soyut. Halktan yana, yoksul ve zayıftan yana politikalar geliştireceklerini ve güç odaklarına karşı olacaklarını söylemekteler. Ama “halktan yana” söylemler Yunan siyasi dünyasında aşırı soldan aşırı sağa bütün partilerin programında zaten yer alıyor. Yani söylem, partileri sınıflandırmak ve nitelemek için yeterli değil. Radikal solun istediği siyasi sistemin hangi ülkede uygulanıyor olduğunu şu an bilmiyoruz.

Bütün bunlar göz önüne alınınca, sağ ve solun pratikte ne demek olduğunu anlamak, bu ayırımının neye tekabül ettiğini söylemek oldukça zor. Belki en belirgin fark tarafların söylemleri ve gündeme taşıdıklarıdır. Solun genellikle, “halk, işçiler, çalışanlar, sömürü, insan hakları, eşitlik, farklılığa saygı, yeni-liberal, sosyal devlet” gibi sözleri daha sık kullanmakta; sağın ise “yatırım, kalkınma, AB ilkeleri, hak/hukuk, güçler ayrılığı, toplumsal ve milli ve dini değerler, özel teşebbüs” biçiminde bir söylemi var. Pratikte solun sosyal devlet söylemi liberallerin söyleminden pek farklı olmuyor. Zaten her ikisi de AB müktesebatının sınırları içinde kalıyorlar.

Bu kargaşayı başka bir açıdan da ele almak gerek. Çok kanlı bir sağ-sol temelinde iç savaş yaşamış olan Yunanistan, bu mirasın bedelini ödemekte. Sağ-sol ayrımı Yunanistan halkının içinde aileler temelinde yaşanmıştır. Taraflar sağ-sol kavramlarını, siyasi programdan çok biz-ötekiler olarak algılamakta. Kimileri dünya tersine dönse sol veya sağ olarak algıladıkları “ötekine” oy vermezler. Gerçeklikten ve somut dünyadan kopmanın temel nedeni bu saplantıdır. Kavga bir etiket, isim ve niteleme üzerinde inşa edilmiştir: Sol ve sağ! Sorun çok kişisel bir kimlik sorunudur.

Siyasi grupların pratikte neyi istedikleri ve yaptıkları ikincil olmakta. Siyasi dinamizm “bizden olanlar-bize karşı olanlar” algısıdır. Sol kelimesi bir bayraktır. Geçmişteki bir savaşın bayrağıdır, ama bugün neyi temsil ettiği pek belli değildir. “Halk” edebiyatı üzerine inşa edilen sol popülizm ile solun sınırları da belli olmamakta.

Bu durumda kendilerine sol diyen grupları toplayıp, bu birbirine düşman kesimleri bir tek bütün olarak ele almak ancak “potansiyel bir gücüz” tesellisi oluşturmak açısından pratik bir yararı olabilir. Herhalde bütün “sağ” grupları da – liberallerden faşistlere – bir bütünmüş gibi “sol karşıtı sağ” diye bir toplama işlemine tabi kılmak da anlamlı değildir.

Şu an Yunanistan solunu, belli bir siyasetin temsilcisi olarak değil, tarihsel bir geçmişin yarattığı ve hâlâ süregelen bir kutuplaşmanın iz düşümü olarak görmek daha anlamlı olur. Somut bir sol siyaset söz konusu olsaydı böylesine kişiler ve kapalı gruplar temelinde bir parçalanma da yaşanmazdı.

[Ahval](#)